

εποχής κατονομάζονται, χαρακτηρίζονται αλλά και χαρακτηρίζουν στιγμές, γεγονότα και ανθρώπους. Οι πηγές αυτές ξεδιπλώνονται στον πρόλογο, το κύριο τμήμα και το συμπέρασμα του κειμένου. Το κύριο τμήμα αποτελείται από εννέα ενότητες σχετικές με τις τάσεις που ακολούθησε η μαγειρική διαχρονικά. Εδώ, τα θέματα είναι ποικίλα: ξεκινώντας από τις «δύο πηγές της μαγειρικής» – τη λαϊκή και τη λόγια –, ο συγγραφέας σχολιάζει βασικά είδη διατροφής, ιστορικές περιόδους, ανθρώπους που επηρέασαν τις γαστριμαργικές προτιμήσεις της εποχής τους και ολόκληρες τάσεις και έννοιες (διεθνικότητα, νεωτερικότητα, διαφορά της μαγειρικής με τη γαστρονομία) με κοινό τόπο τη γευστική απόλαυση. Καταφέρει έτσι να συμπεράνει – και να επαληθευτεί με βάση τις εξελίξεις στον 21ο αι. – ότι η επιστροφή στη φύση σηματοδοτεί το μέλλον της γεύσης.

Το κείμενο είναι αρκετά περιγραφικό και γλαφυρό και μπορεί να απομακρύνει τον βιαστικό αναγνώστη – ο οποίος θα προτιμήσει μάλλον να πλοηγηθεί χρησιμοποιώντας τον κατάλογο ονομάτων και όρων στο τέλος του βιβλίου. Οι πιο υπομονετικοί όμως θα το απολαύσουν, εκτιμώντας αδιαμφισβήτητα τη ζωντάνια με την οποία περιγράφονται πράγματα και καταστάσεις, και διακρίνοντας την απόλυτη σαφήνιά του. Στην όλη αναγνωστική εμπειρία είναι σίγουρα θετική η πολύ καλή μετάφραση της Βίκης Ποταμιάνου καθώς και η επιμελημένη έκδοση. Πρόκειται λοιπόν για ένα βιβλίο που εγγυάται ένα φανταστικό ταξίδι σε έναν πολύχρωμο κόσμο γεύσεων και αρωμάτων.

Z.Ξ.

ΘΑΛΑΣΣΙΝΑ

Απόστολος Μαμμέλης
Εκδόσεις Ερμής, Αθήνα
 1996

Η ελληνική λογοτεχνία περιέχει μια συλλογή αφιερωμένη αποκλειστικά στα ψάρια.

Πρόκειται για τα *Θαλασσινά* του γιατρού Απόστολου Μαμμέλη (1876-1935). Γεννημένος κοντά στην Προύσα και μεγαλωμένος στην Πόλη, ο Μαμμέλης έτρεφε ιδιαίτερη αγάπη για τη φύση αλλά και την καλή ζωή. Στα σαράντα τέσσερα σονέτα των *Θαλασσινών* εξιστορούνται οι ιδιότητες των ψαριών, οι «χαρακτήρες» αλλά και η γεύση τους – τα σαράντα δύο μάλιστα από αυτά είναι αφιερωμένα το καθένα και σε ένα ψάρι! Ως ιδέα συγγενεύει με αρχαία

παραδείγματα γαστρονομικού, φιλοσοφικού και παιδευτικού περιεχομένου όπου ζώα δρουν σαν άνθρωποι και άψυχα προσωποποιούνται (Αισώπου Μύθοι, Δειπνοσοφισται). Ως συλλογή βρίσκει παράλληλα στο εξωτερικό αλλά μέχρι και σήμερα παραμένει μοναδική στο είδος της στην Ελλάδα. Όπως και να έχει όμως, τα σονέτα του Μαμμέλη μυρίζουν θάλασσα και μας ταξιδεύουν σε «σπαρταριστές ομορφιές και ζωντανές, νοσταλγημένες αλήθειες».

Z.Ξ.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΩΝ ΜΠΑΧΑΡΙΚΩΝ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ
Τζάιλς Μίλτον
Εκδόσεις Περίπλους,
Αθήνα 2003

Είναι πραγματικά δύσκολο να κατανοηθεί το πώς μια δευτερεύουσα ουσιαστικά ανάγκη, η γεύση, οδήγησε στην αλλαγή του παγκόσμιου χάρτη. Το βιβλίο όμως του Μίλτον διηγείται πως μια δόση μοσχοκάρυδο «δένει» ιστορίες για παράτολμους εξερευνητές έτοιμους για ταξίδια στην –άγνωστη– άκρη του κόσμου, τυχοδιώκτες που ξεγελούσαν με τον ίδιο τρόπο ευρωπαίους βασιλείς και ιθαγενείς «αγρίους», χαμένα νησιά που γίνονται «μήλο της έριδος» μεταξύ αυτοκρατοριών, αποικίες με πολυπολιτισμικό χρώμα και χωριά εξόριστων Ευρωπαίων

που μεταμορφώνονται στο κέντρο του κόσμου της δικής μας εποχής. Όλα αυτά μέσα από την ιστορία του Άγγλου Ναθάνιελ Κούθορπ που διαπραγματεύτηκε το μονοπώλιο του δυσεύρετου μπαχαρικού με τους ιθαγενείς των Ανατολικών Ινδιών για να προκαλέσει το μένος των Ολλανδών. Ένα κυριολεκτικά πικάντικο ιστορικό σύγγραμμα όπου καταγράφονται κοσμοϊστορικά γεγονότα μέσα από την ευωδιαστή αφορμή τους: την αναζήτηση των μπαχαρικών.

Z.Ξ.